

Landbruget i 1904.

Af Rudolf Schou.

En mild, noget fugtig Vinter afløstes af en mild April Maaned, hvis Regnmængde i høj Grad vanskeliggjorde Markarbejderne, ja endog en Tid standsede dem. Hen sidst i Maaneden kom der først Gang i Saaningen, som blev sluttet usædvanlig sent.

Sommertemperaturen var en Smule højere end normalt; derimod var Nedbøren langt under det sædvanlige og medens Kornafgrøderne klarede sig nogenlunde godt og bleve bragte let og godt i Hus og ligeledes Høhøsten paa Agrene var ret tilfredsstillende, led Rodfrugterne stærkt under Tørken og Græsmarkerne gav et højst utilfredsstillende Udbytte.

For de, som ikke skulle leve af Landbruget, var det en herlig Sommer, men Glæden hos Landmændene over det smukke Vejr var behersket. Og selvfølgelig har det navnlig været Mangelen paa Kreaturføde om Sommeren i Form af Græs og nu i Vinter i Form af ringe Beholdninger af Rodfrugter, som har ført Landmændenes Tankegang i en mindre lys Retning, thi Husdyrbruget danner Fundamentet for Indtægterne.

At dette stadig vinder frem i Betydning, fremgaar af Kreaturtællingen, som viste følgende Resultater:

	1898	1903	
Hestebestand {	Øerne	216,139	227,953
	Jylland	233,190	258,982
	Ialt ...	449,329	486,935

		1898	1903
Hornkvæg ..	Øerne	758,050	775,142
	Jylland	986,747	1,065,324
	Ialt...	1,744,797	1,840,466
Faar	Øerne	254,636	193,235
	Jylland	819,777	683,595
	Ialt...	1,074,413	876,830
Svin.....	Øerne	638,144	755,138
	Jylland	530,349	701,561
	Ialt...	1,168,493	1,456,699
Høns	Øerne	5,086,510	6,685,867
	Jylland	3,680,372	4,869,465
	Ialt...	8,766,882	11,555,332
Geder	Øerne	16,215	17,581
	Jylland	15,607	21,403
	Ialt...	31,822	38,984

Der er altsaa Fremgang paa alle Punkter undtagen Faarene, som ere i stadig Tilbagegang.

Navnlige vise Svinene og Hønsene en meget betydelig Stigning, hvilket er meget godt samstemmende med den stigende Udførsel af Flæsk og Æg.

Selvfølgelig have Kreaturtællinger hvert 5te Aar megen Interesse, men endnu interessantere vilde det være, om man fik aarlige Tællinger, hvorved man kunde komme endnu nærmere ind paa Betragtninger over gode og daarlige Høstaars Indflydelse paa Besætningernes Afhængighed heraf og af Markedspriserne.

Det forløbne Aar har skaffet en varm og alsidig Diskussion om Fodringssspørgsmaalet, som ikke har formaet at røkke ved Forsøgslaboratoriets Grundlag og derfor næppe har sat mærkbare Spor hos Landmændene, lige saa lidt som noget større Tal har prøvet sig frem med nye Racer af Hornkvæg. Noget formasteligt er der saa vist ikke i at forsøge nye Racer og Krydsninger, thi man kan være ganske sikker paa, at de fleste ere saa

konservative, at de først efter lang Betænkning slaa ind paa nye Baner. Og godt er det, at nogle ville vove Trøjen og prøve nye Kombinationer, som dog mulig kunne vise sig fordelagtige for Landbruget.

Et meget hæftigt Udbrud af Mund- og Klovesyge i Stevns blev overvundet, men var mere drilagtigt end sædvanligt. Iøvrigt var Sundhedstilstanden god. Dog forekom der en Del Sygdomstilfælde hos Hornkvæg, som tilskreves Fodring med Roer, der have et usædvanlig stort Tørstofindhold, og Stivsyge hos Svin gav store Tab.

Planteavlsvirksomheden gaar sin rolige Gang og vinder Terræn som en Gren af Landbruget, der hidtil er tillagt for lille Opmærksomhed. Det maa da ogsaa indrømmes, at det virkelig er en overmaade stor Opgave at være en god Jorddyrker. Hertil kræves stadig Agtpaagivenhed og Iagttagelsesevne, og man kan ikke ved Indkjøb af bedre Racer af Saasæd forbedre sin Jord paa samme Maade, som man forbedrer sin Besætning ved at faa Avlsdyr fra gode Besætninger. Det er derfor et trættende Arbejde at slaa til Lyd for Markbrugets Forbedring, og man maa være de Mænd taknemlige, som ofre sig herfor.

Virksomme Midler hertil er Præmiering af hele Landbrug, Planteavlsudstillinger, anskuelige Gjødningsforsøg og Forsøgsstationer. En saadan synes nu efter adskillige Aars Overvejelser sikret paa Fyen, og den skal ikke mindst tage Staldgjødningspørgsmaalet op til særlig Undersøgelse. Der er en lang Vej frem, men fremad gaar det Aar for Aar og Forstaaelsen breder sig. Et Bevis herpaa har man i den Interesse, hvormed ikke mindst Rodfrugtforsøgene følges. Sørgeligt er det dog, at Forstaaelsen ikke naar saa vidt, at Landmændene ikke lade sig bedrage med Kunstgødning af veltalende, omløbende Agenter, og det tiltrods for, at der ikke spares Arbejde paa at fremdrage, hvad der foregaar paa dette Omraade, ligesom der ejheller er Mangel paa reelle Sælgere.

Vi skulle dog ikke fordybe os for meget i disse specielle Spørgsmaal, men som sædvanlig senere give

Ordet til ansete Fagmænd, som hver ville tage sit Felt op til Behandling.

Dog kan man ikke ret vel forbigaa enkelte Ting, som have bidt sig fast i Erindringen om det forløbne Aar. Der er saaledes Diskussionen om Landbrugsmusæer, som snart er ført i mange Aar, uden at der er kommet andet ud af det, end at Landbrugsmusæet i Lyngby er udvidet med en permanent Redskabsudstilling, en i og for sig særdeles nyttig Foranstaltning; men Tanken om at faa Filialer et Par Steder i Landet er ikke realiseret, endskjøndt det ikke skulde synes uoverkommeligt, navnlig hvis Musæerne henlagdes til Skolerne, hvorom der har været stillet Forslag. Det Musæum, som er dannet paa Ladelund kan anføres som Exempel paa, at Sagen kan løses paa tilfredsstillende Maade, uden at der sættes noget stort Apparat i Bevægelse.

Statistisk Bureau har beriget os med adskillige interessante Beretninger i det forløbne Aar. Saaledes kan nævnes Oversigten over Ejendomme med Jordtilliggende, hvor man for første Gang faar Oplysning om Arealet. Det fremgaar af denne Beretning, at Ejendommenes Antal er stigende, dog selvfølgelig mest Husenes Antal. Antallet af Gaarde er gaaet lidt op siden 1895, men Hartkornet er ikke væsentlig forøget. Derimod var der i 1901 ca. 173,000 Huse imod ca. 162,000 i 1895. Gjennemsnitsarealet, som hører til en Ejendom, er for hele Landet ca. 26 Tdr. Land, paa Øerne ca. 18 og i Jylland ca. 33 Tdr. Land, men i begge Tilfælde med lidt over 1 Td. Hartkorn. En meget slaaende Oplysning gives, nemlig at Huslodderne have den magreste Jord, idet der for disse gaar ca. $34\frac{1}{2}$ Td. Land paa 1 Td. Hartkorn, medens Gaardene kun have $15\frac{1}{2}$ Td. Land, altsaa under det halve. En Del af Forklaringen hertil maa dog søges i, at der i Jylland er mange Ejendomme, som paa Grund af det lave Hartkorn regnes med til Huse, tiltrods for, at der hører meget betydelige Arealer til dem.

Endvidere har Bureauet fortsat en af en Privatmand gennem nogen Tid foretaget Offentliggjørelse af Ud-

førselen af vigtigere Landbrugsprodukter fra de større Udførselspladser hver Uge, og det kunde allerede et Par Dage efter Aarets Udløb møde med en foreløbig Oversigt over Udførselen af: Heste, som var af samme Størrelse som 1903; Hornkvæg, som var steget med 20,000 Stkr. til 91,000 Stkr.; Kjød af Hornkvæg, som tiltrods for den store Stigning i den levende Export var gaaet frem fra 23 Mill. Pd. til 25 Mill. Pd.; danske Æg, som var gaaet ned fra 23 Mill. Snese i 1903 til 21 Mill. Snese i 1904; dansk Smør, som var 163 Mill. Pd. i 1904 imod 160 Mill. Pd. i 1903 samt dansk Flæsk, som ansloges til 185 Mill. Pd. i 1904, hvilket er en Stigning af 25—30 Mill. Pd. imod 1903.

Vi skulle, inden vi gaa over til at omtale Priserne, kun nævne, at Smørnoteringen er blevet omordnet til at inkludere Overprisen, hvilket er gaaet overmaade roligt af. Den jyske Fællesforening har faaet nye Love, som sikkert ville følges af forandrede Forhold indenfor den meget store Sammenslutning.

Af fremlagte Lovforslag skal særlig nævnes det privat indbragte Lovforslag om indenrigs Kjødkontrol samt Lov om Handel med samt Ind- og Udførsel af Landbrugsprodukter, som bl. a. fastsætter et obligatorisk Mærke for dansk Smør.

Endvidere er der bebudet Forslag om Oprettelse af et Seruminstitut, hvor det glimrende Resultat, som allerede kan konstateres paa dette store Fremtidsomraade for veterinær Forskning, vil kunne blive udviklet med større Kraft end hidtil muligt.

Paa Landbohøjskolen er oprettet et Viderekursus i Mejeribrug, som forhaabentlig vil sætte Spor i Fremtidens Udvikling af denne Hovedindtægtskilde for Landbruget.

Af nye Exportartikler kan nævnes Mælk til Tyskland, som man dog næppe skal bygge for meget paa. Sammesteds hen er sendt en meget betydelig Mængde Smør fra Danmark, dog mest af russisk Oprindelse. Og i Vildmosen er man begyndt at lave Sprit af Tørvejord

til Export i teknisk Øjemed. Holde Beretningerne Stik, hvad der dog er megen Grund til at betvivle, vilde der her være en billig Kraft-, Varme- og Lyskilde, hvis man naaede til at faa Afgiftsfrihed for denatureret Sprit.

Vi skulle dernæst gaa over til at omtale Prisforholdene.

Af Tabel I vil man se, at Kornpriserne i Aarets første Kvartal var omtrent som i 1903; i sidste Kvartal var der en ret betydelig Stigning i Hvedeprisen, hvorimod de andre Kornsorter kun vare lidt højere end Aaret forud.

Tabel I.

		Hvede	Rug	Byg	Havre
1901	{ 1. Kvartal	547	473	510	512
	{ 2. —	622	484	545	548
	{ 3. —	596	469	529	539
	{ 4. —	588	481	519	541
	{ Hele Aaret.....	588	477	526	535
1902	{ 1. Kvartal	625	521	543	600
	{ 2. —	628	537	550	639
	{ 3. —	601	540	570	667
	{ 4. —	533	480	508	526
	{ Hele Aaret.....	597	520	543	608
1903	{ 1. Kvartal	561	482	524	539
	{ 2. —	582	479	530	537
	{ 3. —	591	485	530	508
	{ 4. —	555	466	525	475
	{ Hele Aaret.....	572	478	527	515
1904	{ 1. Kvartal	609	481	532	473
	{ 2. —	630	477	551	475
	{ 3. —	623	487	540	512
	{ 4. —	624	493	541	517
	{ Hele Aaret.....	622	485	541	494

Smørpriserne (Tabel II) ere nedadgaaende, nemlig godt 3 Øre pr. Pd. Denne stadige Nedgang — i Løbet af 4 Aar med 7 Øre pr. Pd. — er ret betænkelig, navnlig da Priserne paa Foderstoffer (Tabel IV) holde sig omtrent uforandrede.

Tabel II.

	Kjøbenhavns Smørnotering	De samv. danske Landboforeningers Smørprisstatistik *)	
1901	1. Kvartal	100.6	101.7
	2. —	89.2	90.0
	3. —	95.3	94.4
	4. —	103.7	104.3
	Hele Aaret.....	97.2	97.6
1902	1. Kvartal	96.2	96.9
	2. —	91.5	92.7
	3. —	91.4	91.5
	4. —	100.1	101.7
	Hele Aaret.....	94.8	95.7
1903	1. Kvartal	95.5	96.9
	2. — *).....	86.4	88.8
	3. —	87.2	88.3
	4. —	98.5	100.8
	Hele Aaret.....	91.9	93.7
1904	1. Kvartal	92.9	96.4
	2. —	79.0	82.5
	3. —	88.7	90.8
	4. —	94.6	92.4
	Hele Aaret.....	88.8	90.5

*) Fra den 19de Uge 1903: »Mejeristatistik-Udvalgets Smørprisstatistik«.

Tabel III.

	1901				
	1. Kv.	2. Kv.	3. Kv.	4. Kv.	Hele Aaret
<i>Tilført Kjøbenhavns Kvægtorv:</i>					
Kreaturer..... Tusind	20.0	16.7	13.9	17.1	67.7
Kalve —	14.8	17.7	14.5	12.4	59.4
Kroner pr. 100 Pd. slagtet					
Bedste Stude.....	44.3	45.2	46.1	46.4	45.5
— Tyre	35.8	36.4	40.0	38.9	37.8
— Køer	39.0	38.5	40.1	38.3	39.0
— Sødmealkskalve.....	51.2	53.0	50.5	52.9	51.9
<i>Odense Kvægmarked:</i>					
Antal tilført Tusind					14.3
Kroner pr. Stk.					
Unge Lødekøer	224	223	224	233	226
Ældre Køer.....	160	147	165	171	161
Kvier med Kalv.....	162	143	160	158	156

Kreaturpriserne (Tabel III) vare i Begyndelsen af Aaret lidt højere end i 1903, men Gjennemsnittet var ikke ubetydelig lavere.

Svinepriserne vare betydelig under hvad de senere Aar have kjendt og ca. 5 Øre pr. Pd. slagtet under 1903.

Udførselen var, som tidligere bemærket, betydelig større end Aaret forud. Man har Grund til at forudsige en Nedgang i Aaret 1905.

I det hele taget maa man betegne Aaret 1904 som et mindre godt Aar for Landbruget.

Vi skulle som sædvanlig anføre Udførselen over Esbjerg (Tabel V), som holder sig omtrent uforandret for

1902					1903					1904				
1. Kv.	2. Kv.	3. Kv.	4. Kv.	Hele Aaret	1. Kv.	2. Kv.	3. Kv.	4. Kv.	Hele Aaret	1. Kv.	2. Kv.	3. Kv.	4. Kv.	Hele Aaret
18.8	16.4	14.2	17.6	67.0	17.6	14.9	13.5	15.3	61.3	15.1	12.8	14.0	20.5	62.4
15.7	17.2	15.3	13.2	61.4	14.7	17.7	14.4	13.0	59.8	13.7	17.2	16.3	14.3	61.5
43.9	48.5	49.5	50.1	48.0	49.5	50.4	52.8	53.3	51.5	49.0	48.5	49.0	50.9	49.4
36.2	38.0	40.3	39.0	38.4	38.2	38.8	42.7	42.3	40.5	38.4	35.7	36.7	36.9	36.9
37.6	40.6	40.6	41.6	40.1	38.8	40.3	45.4	44.3	42.2	38.8	36.5	37.2	39.3	38.0
50.4	52.5	48.4	52.7	51.0	51.4	53.2	51.3	55.3	52.8	52.2	52.9	48.8	53.8	51.9
.....	21.0	5.3	5.5	6.2	6.0	23.0	6.0	5.7	6.1	7.9	25.7
226	235	237	239	234	249	248	262	272	258	247	239	239	244	242
163	169	171	173	169	168	163	169	185	171	170	166	167	171	169
144	156	157	160	154	168	166	162	167	166	156	157	163	174	163

Smør, viser den stærke Stigning for Flæsk, uforandret for Æg og en betydelig Nedgang for fersk Kjød af Hornkvæg, begrundet i de daarlige Kjødpriser i England.

Udførselen er gaaet sin rolige Gang uden Vanskeligheder, fraregnet Spærringen for Sjælland paa Grund af Mund- og Klovesyge.

Aaret 1904 har ikke frembudt store Begivenheder for Landbruget, der har gaaet sin rolige Gang i sin bestemte Kurs. Man kan dog paa alle Omraader fastslaa, at Arbejdet er maalbevidst og sikkert og at hvert saadant Aar frembringer større Dygtighed og mere udpenslet Udnyttelse af Chancerne for et bedre Udbytte af Arbejdet, og

dette er tilstrækkelig Berettigelse for Landbruget til at se tilbage paa det forløbne Aar med en god Samvittighed og at se fremad med god Fortrøstning.

Tabel IV.

		Hvedeklid	Palmekager	Hørfrokager	Rapskager	Bomuldsfrokager	Solsikkekager	Majs
1901	1. Kvartal ...	489	560	676	585	578	572	422
	2. — ...	497	560	648	567	551	567	448
	3. — ...	466	560	660	598	567	571	484
	4. — ...	498	560	685	596	583	592	544
	Hele Aaret ..	488	560	667	587	570	576	475
1902	1. Kvartal ...	529	525	710	590	609	592	562
	2. — ...	530	533	708	590	620	590	590
	3. — ...	496	535	700	590	618	598	477
	4. — ...	492	527	692	587	610	621	528
	Hele Aaret ..	512	530	703	589	614	600	539
1903	1. Kvartal ...	503	519	673	576	583	583	510
	2. — ...	475	510	641	555	577	542	474
	3. — ...	443	510	612	538	610	537	497
	4. — ...	459	510	598	530	627	522	467
	Hele Aaret ..	470	512	631	550	599	546	487
1904	1. Kvartal ...	487	508	620	553	590	523	473
	2. — ...	494	503	618	552	581	514	473
	3. — ...	485	498	621	564	607	543	479
	4. — ...	516	516	657	603	621	562	491
	Hele Aaret ..	496	506	629	568	600	536	479

Tabel V. Udførslen fra Esbjerg til Parkeston og Grimsby.

	1901	1902	1903	1904
Smør:				
Parkeston, Mandag ^{*)}	0.03	0.05
— Tirsdag	8.5	9.4	9.8	9.3
— Onsdag	2.9	3.1	2.9	2.7
— Lørdag	9.2	10.1	10.9	11.2
Ialt til Parkeston...	20.6	22.6	23.63	23.25
Grimsby, Tirsdag	3.1	3.2	4.2	3.7
— Fredag	22.7	26.2	29.5	29.1
Ialt til Grimsby...	25.8	29.4	33.7	32.8
Flæsk, saltet:				
Parkeston, Mandag ^{*)}	14.2	32.9
— Tirsdag	49.1	50.1	42.7	41.7
— Onsdag	5.9	11.7	13.8	11.1
— Lørdag	37.0	44.2	50.6	57.3
Ialt til Parkeston...	92.0	106.0	121.3	143.0
Grimsby, Tirsdag	0.4	0.7	1.1	1.2
— Fredag	3.1	3.8	3.9	3.3
Ialt til Grimsby...	3.5	4.5	5.0	4.5
Æg:				
Parkeston, Mandag ^{*)}	Mill. Snese	Mill. Snese	Mill. Snese	Mill. Snese
— Tirsdag	0.03	0.2
— Onsdag	0.7	0.8	0.9	0.9
— Lørdag	0.3	0.3	0.4	0.5
Ialt til Parkeston...	3.0	3.6	4.2	4.3
Grimsby, Tirsdag	4.0	4.7	5.53	5.9
Grimsby, Tirsdag	0.5	0.6	0.8	0.6
— Fredag	1.8	1.7	2.0	1.8
Ialt til Grimsby...	2.3	2.3	2.8	2.4
Fersk Kjød af Hornkvæg:				
Parkeston, Mandag ^{*)}	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.
— Tirsdag	0.01	0.09
— Onsdag	1.7	3.4	1.7	0.4
— Lørdag	2.2	4.8	2.2	0.7
Ialt til Parkeston...	3.9	8.7	4.31	1.49
Grimsby, Tirsdag	1.0	0.9	0.7	0.07
— Fredag	1.2	0.8	0.6	0.05
Ialt til Grimsby...	2.2	1.7	1.3	0.12

*) Fra den 8de Juni 1903.